

V Bruselu dne 3.7.2019
COM(2019) 315 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

**Výroční zpráva o činnostech Evropské unie v oblasti výzkumu a technologického
rozvoje a sledování programu Horizont 2020 v roce 2018**

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Činnosti EU v oblasti výzkumu a technologického rozvoje a sledování programu Horizont 2020 v roce 2018

1. SOUVISLOSTI

Tato výroční zpráva o činnostech EU v oblasti výzkumu a technologického rozvoje a v oblasti šíření výsledků byla vyhotovena podle článku 190 Smlouvy o fungování Evropské unie a článku 7 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii. Poskytuje stručný orientační přehled hlavních opatření, která byla provedena v roce 2018.

2. POLITICKÉ SOUVISLOSTI

Podle sdělení nazvaného *Obnovená evropská agenda pro výzkum a inovace – příležitost Evropy utvářet svoji budoucnost*¹, které Komise vypracovala pro účely neformálního zasedání Evropské rady v Sofii dne 16. května 2018, jsou výzkum a inovace těžištěm agendy pro zaměstnanost, růst, spravedlnost a demokratickou změnu a příprav na budoucnost EU. V této souvislosti přijala Komise legislativní návrhy týkající se výdajových programů v rámci rozpočtu EU na období 2021–2027, které jsou nyní předmětem interinstitucionálních jednání.

V roce 2018 pokračovala **ekonomika EU** již pátým rokem po sobě v růstu, na obzoru se však rýsují globální nejistoty. Makroekonomické ukazatele jako zaměstnanost a investice se vrátily k vývojovým tendencím z doby před nástupem finanční krize², ale pomalý růst produktivity nadále brzdí hospodářský růst³. Do listopadu podporoval Evropský fond pro strategické investice projekty ve všech členských státech v celkové investiční hodnotě ve výši 360 miliard EUR, z nichž dvě třetiny pocházejí ze soukromých zdrojů⁴. K tomuto pozitivnímu vývoji přispěl program Horizont 2020, přičemž v letech 2014 až 2018 bylo jeho zásluhou vytvořeno přibližně 592 000 nových pracovních míst⁵.

Otázky týkající se **jednotného digitálního trhu** byly pro EU nadále prioritou. Nové obecné nařízení o ochraně osobních údajů (které vstoupilo v platnost dne 25. května 2018⁶) se bude kromě zajišťování ochrany osobních údajů rovněž podílet na podpoře výzkumu a inovací. Komise podpořila vzájemné propojení úsilí na vnitrostátní úrovni v oblasti umělé inteligence⁷. Program Horizont 2020 hrál opět klíčovou roli, a to zejména tím, že podporoval vytvoření

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0306&qid=1560932176606&from=CS>.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0770&from=CS>.

³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/rec-17-015-srip-report2018_mep-web-20180228.pdf.

⁴ <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/CS/COM-2018-771-F1-CS-MAIN-PART-1.PDF>.

⁵ [https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/h2020_evaluations/swd\(2017\)220-in-depth-interim_evaluation-h2020.pdf](https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/h2020_evaluations/swd(2017)220-in-depth-interim_evaluation-h2020.pdf).

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/content/news/general-data-protection-regulation-GDPR-applies-from-25-May-2018.html?locale=cs>.

⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-member-states-sign-cooperate-artificial-intelligence>.

nového společného podniku pro vysoce výkonnou výpočetní techniku, který by měl v této oblasti zajistit strategickou autonomii Evropy⁸.

Oblast **energetiky a klimatu** zůstala na předním místě pořadu jednání na celosvětové i na evropské úrovni. Zvláštní zpráva Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC) pro politické představitele dramaticky zdůraznila naléhavost řešení změny klimatu⁹. Komise pokračovala v provádění závazků EU v oblasti energetiky a klimatu v souladu s Pařížskou dohodou o změně klimatu z roku 2015 a s cíli udržitelného rozvoje OSN¹⁰. Komise proto též provedla právní předpisy nezbytné k dosažení vnitrostátně určeného příspěvku EU ke snížení emisí skleníkových plynů do roku 2030 o 40 % (ve srovnání s rokem 1990). Dále Evropská komise předložila v listopadu 2018 svou vizi dosažení nulových čistých emisí skleníkových plynů do roku 2050¹¹. Dlouhodobá strategie nastiňuje technologické, hospodářské a společenské transformace potřebné k dosažení neutrality z hlediska klimatu a zajištění sociálně spravedlivého přechodu. Tato úroveň závazku by měla podpořit celosvětové vedoucí postavení EU v této oblasti, což je v souladu s významnější rolí EU, kterou podpořil předseda Komise Juncker ve svém projevu o stavu Unie v roce 2018.

3. POLITICKÝ RÁMEC

Horizont Evropa

Dne 7. června přijala Komise své návrhy ohledně programu **Horizont Evropa**, politického rámce v oblasti výzkumu a inovací pro období 2021–2027 (období příštího víceletého finančního rámce). Legislativní balíček tvoří tyto návrhy:

- nařízení, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa a stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků,
- rozhodnutí o zavedení zvláštního programu, kterým se provádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa, a
- nařízení, kterým se zavádí program Evropského společenství pro atomovou energii (Euratom) pro výzkum a odbornou přípravu na období 2021–2025.

Cílem balíčku je dále zjednodušit pravidla a současně zajistit kontinuitu, např. se dále budou uplatňovat klíčové zásady rámcových programů EU v oblasti výzkumu a inovací (excelence, dopad a otevřenost). Balíček byl vypracován na základě rozsáhlých konzultací se zúčastněnými stranami a veřejnými činiteli a dalších významných podkladů, jako je například „*LAB – FAB – APP – Investing in the European future we want*“ (*Laboratoře, výroba a aplikace: Investovat do budoucnosti Evropy, jakou chceme*)¹², zpráva nezávislé skupiny na vysoké úrovni (které předsedal Pascal Lamy) o maximalizaci dopadů programů EU pro výzkum a inovace.

⁸ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/eurohpc-joint-undertaking>.

⁹ https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2018/07/SR15_SPM_High_Res.pdf.

¹⁰ <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/CS/COM-2018-773-F1-CS-MAIN-PART-1.PDF>.

¹¹ <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/CS/COM-2018-773-F1-CS-MAIN-PART-1.PDF>.

¹² https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/other_reports_studies_and_documents/hlg_2017_report.pdf.

Do konce roku 2018 se Rada pro konkurenceschopnost dohodla na částečném obecném přístupu k hlavnímu nařízení¹³ a Evropský parlament¹⁴ na plenárním zasedání schválil zprávu o balíčku od Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku.

Návrhy Komise stojí na třech pilířích:

- otevřená věda,
- globální výzvy a konkurenceschopnost průmyslu a
- otevřené inovace.

Další část se bude věnovat posílení Evropského výzkumného prostoru (EVP).

Vzhledem k významu boje proti změně klimatu v souladu se závazky Unie k provádění Pařížské dohody a cílů udržitelného rozvoje si program Horizont Evropa klade za cíl začleňování problematiky do všech oblastí ve výši nejméně 35 % celkového finančního krytí.

Pokud jde o otevřenost plánování, byl navržen **proces strategického plánování**, který bude poskytovat víceleté strategické směřování založené na přístupu společného koncipování s členskými státy a zúčastněnými stranami. Tento inkluzivní proces rovněž zvýhodní součinnost s dalšími programy a politikami EU a probíhající dialog s občanskou společností.

Druhý pilíř („globální výzvy a konkurenceschopnost průmyslu“) bude zahrnovat zavedení omezeného počtu „**misí**“ navržených společně s konečnými uživateli a založených na meziodvětvovém, mezioborovém modelu a jasných cílech od počátku. Přístup založený na misích vycházející ze zprávy „*Missions: Mission-oriented research & innovation in the European Union*“ (*Mise: Cílený výzkum a inovace v Evropské unii*)¹⁵ zdůrazňuje směřování politiky v oblasti výzkumu a inovací.

V rámci třetího pilíře („otevřené inovace“) budou použity dva doplňkové nástroje, které zprostředkují podporu **Evropské rady pro inovace (ERI)** pro průlomové inovace vytvářející trh, a to nepřetržitě od počátku výzkumu a inovací po uvedení na trh, a pro rozvoj společností:

- nástroj Pathfinder pro pokročilý výzkum podpoří výzkum vedoucí k transformačním změnám a potenciálním inovacím vytvářejícím trh a
- nástroj Accelerator poskytne individuálně uzpůsobené kombinované financování na podporu inovací vytvářejících trh a rozvoj inovativních společností.

Evropský semestr

V rámci cyklu hospodářských politik evropského semestru vydala Komise zprávy o každém členském státě¹⁶. Celkem třináct členských států obdrželo doporučení pro jednotlivé země, která

¹³ <https://www.consilium.europa.eu/media/37219/st14406-en18.pdf>.

¹⁴ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2018-0509+0+DOC+XML+V0//CS&language=CS>.

¹⁵ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/mazzucato_report_2018.pdf.

¹⁶ https://ec.europa.eu/info/publications/2018-european-semester-country-reports_cs.

poukazují na problémy související s kvalitou a efektivitou vnitrostátních systémů výzkumu a inovací a která se zaměřují na:

- dosažení zlepšení vědecké kvality, silnější vědecké základny a většího dopadu prostřednictvím veřejných investic do výzkumu a inovací,
- zlepšení propojení mezi vědou a podniky a
- odstranění překážek, které nepříznivě ovlivňují podnikatelské prostředí a investice do inovací.

Otevřené inovace

V první fázi pilotního projektu ERI (viz oddíl 4.2) byla poskytnuta podpora významnému počtu inovátorů, přičemž do konce roku bylo financováno 1 276 projektů částkou v celkové výši 731,15 milionu EUR¹⁷.

Komise podnikla kroky, aby evropským inovativním podnikům zajistila lepší přístup k financování, což je hnací silou produktivity¹⁸. Zahájila VentureEU¹⁹, celoevropský program fondů fondů rizikového kapitálu, jehož cílem je zdvojnásobit objem rizikového kapitálu dostupného v Evropě.

Zpráva „**Science research and innovation performance of the EU**“ (**Výkonnost vědy, výzkumu a inovací v EU**)²⁰ z roku 2018 zdůraznila, že hospodářská prosperita a sociální model EU závisí na její schopnosti vytvářet a šířit inovace. Je třeba, aby EU zavedla nové inovace a technologie, aby překonala závažné problémy s produktivitou a udržela si hospodářský růst.

Otevřená věda

Komise zavedla systém správy pro **evropský cloud pro otevřenou vědu**, jehož cílem je využít potenciál výzkumu a inovací v EU propojením „lidí, údajů, služeb a odborné přípravy, publikací [...] nehledě na hranice a napříč vědeckými obory“²¹. Svolala první zasedání výkonné rady evropského cloudu pro otevřenou vědu, která se skládá ze zástupců členských států a přidružených zemí.

S ohledem na technologický a institucionální vývoj aktualizovala Komise své **doporučení o přístupu k vědeckým informacím a jejich uchovávání**²².

V zájmu urychlení přechodu na otevřený přístup spolupracovala s vnitrostátními agenturami pro financování, aby podpořila provádění **Plánu S**²³.

¹⁷ https://ec.europa.eu/info/news/eic-pilot-eu1734-million-top-class-innovators-bring-their-innovations-faster-market-2018-dec-20_en.

¹⁸ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0635b07f-07bb-11e7-8a35-01aa75ed71a1/language-en>.

¹⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2763_cs.htm.

²⁰ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/rec-17-015-srip-report2018_mep-web-20180228.pdf.

²¹ <https://publications.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/5253a1af-ee10-11e8-b690-01aa75ed71a1>.

²² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0790&from=CS>.

Otevření světa

Mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu a inovací posílila vliv EU na mezinárodní scéně, kde se věnuje stále větší pozornost vědecké diplomacii.

Program Horizont 2020 nadále podporoval operativní a vědeckou práci prostřednictvím Mezivládní vědecko-politické platformy pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby (IPBES) a Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC). Specializované výzvy programu Horizont 2020 podporují vytváření dalších vědeckých znalostí²⁴ stejně jako fungování těchto subjektů, a tím podporují multilateralismus.

Komise společně s Německem a Finskem spoluorganizovala **druhé zasedání ministrů o vědeckém výzkumu Arktidy**²⁵, které vedlo k přijetí společného prohlášení EU, 23 zemí a šesti organizací zastupujících původní obyvatelstvo²⁶.

V souladu s dlouhodobým závazkem EU v rámci spolupráce v oblasti výzkumu a inovací v **Atlantském oceánu** podepsala Komise dohody o spolupráci s Argentinou a Kapverdami, aby posílila a zlepšila spolupráci v oblasti výzkumu a inovací týkající se „modrého růstu“ a čelila výzvám, které se vztahují k Atlantiku, včetně pozorování oceánů, zajišťování potravin, polárního výzkumu a proměnlivosti klimatu.

Další opatření politiky

Komise vydala dvě přelomová sdělení o globálních výzvách v oblasti výzkumu a vývoje:

- *Udržitelné biohospodářství pro Evropu: posílení vazby mezi hospodářstvím, společností a životním prostředím*²⁷ aktualizovalo strategii biohospodářství EU. Výzkum a inovace budou i nadále hrát zásadní úlohu v rámci tří souborů opatření, které budou zahájeny počínaje rokem 2019:
 - posílení a rozšíření odvětví založených na biotechnologiích,
 - zavádění lokálního biohospodářství v celé Evropě a
 - pochopení ekologických mezí biohospodářství a
- *Čistá planeta pro všechny: Evropská dlouhodobá strategická vize prosperující, moderní, konkurenceschopné a klimaticky neutrální ekonomiky*²⁸ uvádí, jak začala EU provádět transformaci potřebnou k dosažení neutrálního hospodářství z hlediska klimatu, a nastiňuje sedm konkrétních úspěšných cest. Zdůrazňuje také význam využití finančních prostředků a realizaci v oblasti výzkumu a inovací, aby tak byla podpořena široká škála činností potřebných k realizaci klimaticky neutrální ekonomiky.

²³ https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2014-2019/moedas/announcements/plan-s-and-coalition-s-accelerating-transition-full-and-immediate-open-access-scientific_en.

²⁴ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/lc-cla-01-2018>.

²⁵ <https://ec.europa.eu/research/index.cfm?pg=events&eventcode=187D5765-E38F-9AFC-958DA987ECDD0613>.

²⁶ https://www.arctic-science-ministerial.org/files/ASM2_Joint_Statement.pdf.

²⁷ <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/CS/COM-2018-673-F1-CS-MAIN-PART-1.PDF>.

²⁸ <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/CS/COM-2018-773-F1-CS-MAIN-PART-1.PDF>.

Pokračovala práce na provádění dvaceti politických opatření uvedených ve sdělení o *Urychlení inovací v oblasti čisté energie*²⁹, které prostřednictvím výzkumu a inovací přispívají k dosažení cílů energetické unie.

Strategická skupina na vysoké úrovni pro průmyslové technologie zveřejnila svůj politický přístup ke klíčovým základním technologiím (KET)³⁰, v němž bylo potvrzeno šest klíčových základních technologií určených v roce 2009 a zároveň bylo navrženo zařadit dvě nové:

- umělou inteligenci a
- digitální zabezpečení a konektivitu.

Skupina hlavních vědeckých poradců (nástupce Skupiny na vysoké úrovni v rámci mechanismu vědeckého poradenství³¹) vydala významné vědecké stanovisko „*Novel carbon capture and utilisation technologies*“ (*Nové technologie zachycování a využívání uhlíku*)³² a vydala pokyny k citlivým otázkám v oblasti regulace, jako jsou genové úpravy³³. Skupina též komunikovala přímo s širokou veřejností.

Další iniciativy na vysoké úrovni, které se zabývají důležitými průřezovými politickými prioritami, zahrnují Evropskou bateriovou alianci³⁴, sdělení *Na cestě k automatizované mobilitě: strategie EU pro mobilitu budoucnosti*³⁵ a sdělení *Vytváření uceleného rámce Evropské unie pro endokrinní disruptory*³⁶. Výzkumné aspekty jsou pro provádění navrhovaných strategií obzvláště důležité.

4. PROVÁDĚNÍ PROGRAMU HORIZONT 2020

4.1 Reakce na výzvy

Do konce roku 2018³⁷ uplynuly lhůty pro předkládání návrhů u celkem 679 výzev v rámci programu Horizont 2020 a bylo předloženo 191 731 způsobilých návrhů s požadovaným celkovým finančním příspěvkem EU ve výši 290,3 miliardy EUR. Z těchto návrhů jich bylo k financování vybráno 23 250, což znamená, že celková míra úspěšnosti způsobilých návrhů v prvních pěti letech činila 12,13 %. Do konce prosince bylo podepsáno celkem 21 599 grantových dohod s rozpočtovým přidělem na financování z EU ve výši 38,97 miliardy EUR.

V letech 2014–2018 obdrželi účastníci v členských státech EU 91,5 % finančních prostředků, přičemž zbytek připadá na účastníky z přidružených zemí (7,2 %) a zemí mimo EU (1,3 %). Zatímco podíl účasti přidružených zemí (7,2 %) odpovídá přijatým finančním prostředkům, podíl

²⁹ <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/CS/COM-2016-763-F1-CS-MAIN-PART-1.PDF>.

³⁰ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/28e1c485-476a-11e8-be1d-01aa75ed71a1>.

³¹ https://ec.europa.eu/research/sam/pdf/c_2018_1919_ec_decision_consolidated.pdf.

³² https://ec.europa.eu/research/sam/pdf/sam_ccu_report.pdf.

³³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018_11_gcsa_statement_gene_editing_1.pdf.

³⁴ https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/european-battery-alliance_en.

³⁵ <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/CS/COM-2018-283-F1-CS-MAIN-PART-1.PDF>.

³⁶ https://ec.europa.eu/commission/news/endocrine-disruptors-strategy-and-european-citizens-initiative-2018-nov-07_en.

³⁷ Stav ke dni 11. února 2019 (výňatek z přehledu programu Horizont 2020).

zemí mimo EU je podstatně vyšší (3,9 %), což ukazuje na zájem o mezinárodní otevřenost, který nezávisí na financování.

Z hlediska přijatých finančních prostředků zůstávají na prvním místě instituce vysokoškolského vzdělávání (39,8 %), zatímco 25,9 % finančních prostředků EU v rámci pilířů 2 a 3 je poskytováno malým a středním podnikům.

4.2 Klíčové oblasti programu Horizont 2020

První fáze pilotního projektu ERI

Skupina inovátorů na vysoké úrovni, která byla ustavena, aby pomohla komisaři Moedasovi zřídit ERI, vydala zprávu „*Funding-Awareness-Scale-Talent (FAST)*“ (*Financování, povědomí, rozsah, talent*)³⁸, která poukázala na cesty ke zlepšení podpory inovací vytvářejících trh v EU. Na základě této zprávy a dřívějších politických opatření sboru komisařů³⁹ byl do pracovního programu na období 2018–2020 zařazen pilotní projekt ERI.

V souladu s doporučeními skupiny inovátorů na vysoké úrovni⁴⁰ zahrnuje pilotní projekt veškeré relevantní financování inovací v rámci programu Horizont 2020 v jediném systému, který zahrnuje nástroj pro malé a střední podniky, Rychlou cestu k inovacím, FET Open a ceny programu Horizont.

Tato část pracovního programu by měla podporovat až 1 000 projektů s celkovým rozpočtem ve výši 2,7 miliardy EUR. Jeho dopad bude posuzován podle následujících ukazatelů:

- rozvinutí nových trhů,
- povzbuzení soukromých investic a
- růst podporovaných podniků.

V červnu 2018 požádala **Evropská rada** Komisi, aby vypracovala druhou fázi iniciativy⁴¹, která by byla zaměřena na vývoj řešení spočívajících v kombinovaném financování a experimentování s novými mechanismy řízení programu.

Mezinárodní spolupráce

Vědecká spolupráce je i nadále klíčovým pilířem mezinárodních vztahů EU. Komise aktualizovala **plány v oblasti výzkumu a inovací** s klíčovými partnery jak na úrovni jednotlivých zemí, tak na regionální úrovni. Spojují politický dialog se spoluprací na úrovni projektů v rámci činností programu Horizont 2020 v oblasti pracovního programu.

Komise zejména aktualizovala plány v oblasti vědy a technologie pro spolupráci:

³⁸ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/eic_hlg_bz_web.pdf.

³⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=COM:2016:733:FIN>.

⁴⁰ http://ec.europa.eu/research/eic/pdf/eic_recommendations_set-1_2017.pdf.

⁴¹ <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2018/06/29/20180628-euco-conclusions-final/>.

- na úrovni jednotlivých zemí (na dvoustranné úrovni)⁴² – s Austrálií, Brazílií, Kanadou, Čínou, Indií, Japonskem, Jižní Koreou, Mexikem, Novým Zélandem, Ruskem, Jihoafrickou republikou a Spojenými státy, a
- na regionální úrovni⁴³ – s Africkou unií, jihovýchodní Asií, Východním partnerstvím, Společenstvím latinskoamerických a karibských států, Středomořím a Blízkým východem a západním Balkánem.

Na úrovni projektů představují činnosti v rámci akcí „Marie Curie-Sklodowska“ nadále více než polovinu všech účastí třetích zemí v programu Horizont 2020.

Rozšíření účasti

Komise zveřejnila rozsáhlé hodnocení vzorců účasti a výkonnosti v oblasti výzkumu a inovací u způsobilých zemí ve své zprávě „*Šíření excellence a rozšiřování účasti v programu Horizont 2020*“⁴⁴. Celkově rozšiřování účasti zemí odpovídá jejich vnitrostátním investicím do výzkumu a inovací.

Celkem bylo podepsáno 44 grantů na provádění projektů „šíření excellence“ ve výši 62,38 milionu EUR. Z nich 13 pomůže zavést „profesury EVP“ v České republice, na Kypru, v Estonsku, Litvě, Lucembursku, Portugalsku, na Slovensku a ve Slovinsku.

V roce 2018 byla představena nová pilotní akce – „Widening fellowships“ (Stipendia v rámci programu „rozšiřování účasti“) – podle vzoru individuálních stipendií akcí „Marie Curie-Sklodowska“. Budou poskytovat další příležitosti přibližně 120 výzkumným pracovníkům jakékoli státní příslušnosti, aby se zúčastnili stipendijního programu v některé zemi zapojené do programu „rozšiřování účasti“.

Nástroj na podporu politik též poskytoval podporu politickým reformám v zemích zapojených do programu „rozšiřování účasti“, např. vzájemné hodnocení systému výzkumu a inovací v Estonsku⁴⁵ s ohledem na jeho plánovanou strategii v oblasti výzkumu a inovací a podnikání na období 2021–2027.

Projekt Forward byl zahájen jako součást nové strategie EU pro **nejvzdálenější regiony**. Projekt propojí instituce a zúčastněné subjekty z Azor, Kanárských ostrovů, Guadeloupu, Francouzské Guyany, Réunionu, Madeiry, Martiniku, Mayotte a Svatého Martina a bude zahrnovat počáteční analýzu ekosystémů v oblasti výzkumu a inovací a vypracování společné strategie a konkrétních akčních plánů.

Společenské a humanitní vědy

Příspěvek z této oblasti byl výslovně vyžadován u celkem 136 témat v rámci pilíře týkajícího se „vedoucího postavení v průmyslu“ a pilíře „společenských věd“.

⁴² <http://ec.europa.eu/research/iscp/index.cfm?pg=countries>.

⁴³ <http://ec.europa.eu/research/iscp/index.cfm?pg=regions>.

⁴⁴ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/news/widening-participation-horizon-2020-report-analysis-fp-participation-patterns-and-ri>.

⁴⁵ <https://rio.jrc.ec.europa.eu/en/library/peer-review-estonian-research-and-innovation-system-factsheet>.

Ve třetí monitorovací zprávě o integraci sociálních a humanitních věd v programu Horizont 2020⁴⁶ bylo zjištěno, že 32 % projektů financovaných v rámci témat označených jako společenské a humanitní vědy koordinuje partner v oblasti společenských a humanitních věd. Zatímco ekonomie a sociologie jsou dobře zastoupeny, stále existuje potřeba zlepšit zapojení dalších oborů společenských a humanitních věd, jako jsou právo, historie a antropologie.

Gender

K pozitivnímu vývoji v této oblasti přispěly různé formy podpory⁴⁷, například:

- síť vnitrostátních kontaktních míst⁴⁸ zorganizovaly zvláštní vzdělávací akce o genderovém rozměru a
- Komise a Helsinská skupina vydaly *Pokyny pro usnadnění provádění cílů na podporu rovnosti žen a mužů v oblasti výzkumu a inovací*⁴⁹, které se týkaly navrhování rámců vedoucích k zavedení genderových kvót pro obsazování pozic s rozhodovacími pravomocemi.

Opatření v oblasti klimatu a udržitelný rozvoj

Nařízení, kterým se zavádí program Horizont 2020⁵⁰, stanovilo očekávaný podíl rozpočtu u opatření v oblasti klimatu na 35 % a na 60 % u udržitelného rozvoje po dobu trvání programu. Až do roku 2018 (včetně) dosáhla výše výdajů nejméně 30 % u opatření v oblasti klimatu⁵¹ a 69 % u výdajů na udržitelný rozvoj. Úsilí dále pokračuje, zejména prostřednictvím specializovaných oblastí zájmu.

Součinnost s dalšími programy

Byla zveřejněna zpráva o **uplatňování vzájemného učení v oblasti rozšiřování účasti a zajištění součinnosti** mezi programy EU v oblasti výzkumu a inovací a politikou soudržnosti⁵², kterých se zúčastnilo dvanáct členských států a jedna přidružená země. Odhalila, že ačkoliv na úrovni projektů mohou existovat regulační překážky, bude efektivní součinnost záviset na schopnosti podporovat politický dialog na úrovni programu.

Zvláštní zpráva Evropského účetního dvora č. 28/2018⁵³ podpořila další komunikaci o **pečeti excellence**. Řídící orgány evropských strukturálních a investičních fondů v 15 členských státech dosud navrhly 35 různých režimů pečeti excellence.

⁴⁶ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4365f75a-5efe-11e8-ab9c-01aa75ed71a1/language-en>.

⁴⁷ https://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_gender_equality/interim_evaluation_gender_long_final.pdf.

⁴⁸ http://www.ncpacademy.eu/wp-content/uploads/2018/09/20180222_Gender-Equality-in-H2020.pdf.

⁴⁹ http://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_gender_equality/KI-07-17-199-EN-N.pdf.

⁵⁰ Viz zejména 10. bod odůvodnění;

http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/legal_basis/fp/h2020-eu-establact_cs.pdf.

⁵¹ To nezahrnuje výdaje, které se netýkají konkrétních cílů, jako jsou správní výdaje.

⁵² <https://rio.jrc.ec.europa.eu/en/policy-support-facility/mle-national-practices-widening-participation-and-strengthening-synergies>.

⁵³ <https://www.eca.europa.eu/cs/Pages/DocItem.aspx?did=47542>.

5. EURATOM

Nařízení Rady (Euratom) 2018/1563⁵⁴ vymezilo rámec programu Euratomu pro výzkum a odbornou přípravu na období 2019–2020.

Nepřímé akce

Do konce roku 2018 byly uzavřeny tři výzvy a bylo předloženo 136 způsobilých návrhů s požadovaným celkovým finančním příspěvkem Euratomu ve výši 500,8 milionu EUR. Z těchto návrhů bylo k financování vybráno 47, přičemž příspěvek Euratomu činil 196,9 milionu EUR, což znamená, že celková míra úspěšnosti způsobilých úplných návrhů od roku 2014 činila 34,56 %.

Přímé akce prováděné Společným výzkumným střediskem (JRC)

Přímé akce programu prováděného JRC se týkaly výzkumu a odborné přípravy v následujících oblastech:

- jaderná bezpečnost, včetně bezpečnosti reaktoru, paliva a palivového cyklu, nakládání s jaderným odpadem, monitorování životního prostředí a připravenost a reakce na mimořádné situace,
- jaderné záruky, nešíření jaderných zbraní a jaderné zabezpečení včetně boje proti nedovolenému obchodování a jaderné forenzní vědy,
- základní vědecké znalosti a normy a referenční materiály nezbytné pro jadernou bezpečnost, zabezpečení a záruky, včetně výzkumu neenergetických aplikací jaderné vědy, např. v oblasti lékařství a kosmických aktivit.

Provedený výzkum a získané zkušenosti, zejména v oblasti jaderné bezpečnosti a nešíření jaderných zbraní, pomáhají rozvoji kapacit nezbytných pro řízení znalostí a zajištění vzdělávání a pokročilé odborné přípravy v jaderných oborech. To umožňuje JRC plnit požadavky na vědeckou a technickou podporu v rámci politik souvisejících s EU.

Program pro výzkum a odbornou přípravu

Podpora programu pro výzkum a odbornou přípravu vedla k publikaci více než 800 článků v renomovaných recenzovaných časopisech a k více než 800 doktorátům z oblasti fyziky a technologie jaderné syntézy. Přes 900 výzkumných pracovníků získalo přístup k výzkumným infrastrukturám.

6. NEJADERNÉ PŘÍMÉ AKCE JRC

Minulý rok byl pro činnosti JRC v oblasti řízení znalostí průlomový. Činnost zahájila čtyři **znalostní centra**, čímž se jejich počet zvýšil na šest:

54 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1558436373644&uri=CELEX:32018R1563>.

- v reakci na obavy spotřebitelů poskytuje znalostní centrum pro boj proti podvodům v potravinářství a kvalitu potravin⁵⁵ přístup k aktuálním vědeckým poznatkům o podvodech v potravinářství a otázkách kvality potravin,
- znalostní centrum pro globální zabezpečení potravin a výživy⁵⁶ se snaží zpřístupnit nejnovější inovativní řešení a poznatky z výzkumu, a tím zlepšit opatření na snížení nedostatku potravin a podvýživy v zemích trpících nedostatkem potravin,
- centrum kompetencí pro přenos technologií⁵⁷ je primární platformou pro podporu politik a budování kapacit v oblasti přenosu technologií na úrovni EU a na vnitrostátní, regionální a místní úrovni, a
- centrum kompetencí pro prognostiku⁵⁸ poskytuje přímý strategický a do budoucna orientovaný příspěvek do procesu tvorby politik EU.

Další klíčové úspěchy se týkaly:

- **emisí vozidel** – JRC se připravilo na převzetí úlohy kontrolovat (jménem Komise), zda vozidla splňují požadavky na „emise v reálném provozu“, a
- **cílů udržitelného rozvoje** – JRC přispělo k diskusnímu dokumentu Komise *Udržitelná Evropa do roku 2030*⁵⁹, zejména prostřednictvím kvalitativní prognostické analýzy.

7. EVROPSKÝ INOVAČNÍ A TECHNOLOGICKÝ INSTITUT (EIT)

V průběhu roku 2018 EIT nadále poskytoval finanční podporu šesti stávajícím znalostním a inovačním společenstvím⁶⁰. Kromě toho EIT financoval činnosti zaměřené na podporu spolupráce mezi znalostními a inovačními společenstvími v klíčových aspektech jejich působení s cílem zvýšit jejich vliv např. na lidský kapitál a rozvoj dovedností, komunikaci a osvětu. Celkový finanční příspěvek EIR na provádění podnikatelských plánů znalostních a inovačních společenství v roce 2018 činil 400 milionů EUR.

Na začátku tohoto roku zveřejnil časopis Forbes svůj žebříček „30 pod 30“ za rok 2018, který zahrnoval devět podnikatelů a podnikatelek podporovaných EIT⁶¹.

V roce 2018 zahájil EIT dvě výzvy na vytvoření dvou nových znalostních a inovačních společenství, čímž se zvýší celkový počet inovačních společenství na osm:

- **městská mobilita** – 48členné konsorcium EIT Urban Mobility se zaměřuje na urychlení řešení, která zlepšují kolektivní využívání městských prostor a zároveň zajišťují udržitelnou a dostupnou multimodální mobilitu, a

⁵⁵ https://ec.europa.eu/knowledge4policy/food-fraud_en.

⁵⁶ https://ec.europa.eu/knowledge4policy/global-food-nutrition-security_en.

⁵⁷ <https://ec.europa.eu/jrc/en/event/conference/technology-transfer-competence-centre>.

⁵⁸ <https://ec.europa.eu/jrc/communities/en/community/jrc-alumni-network/article/ec-competence-centre-foresight>.

⁵⁹ https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-towards-sustainable-europe-2030_cs.

⁶⁰ EIT InnoEnergy (EIT pro udržitelnou energetiku), EIT Climate-KIC (EIT pro otázky klimatu), EIT Digital (EIT pro digitální technologie a inovace), EIT RawMaterials (EIT pro suroviny), EIT Health (EIT pro zdraví), EIT Food (EIT pro potraviny).

⁶¹ <https://www.forbes.com/consent/?toURL=https://www.forbes.com/30-under-30/2018/>.

- výroba – posláním EIT Manufacturing zahrnující 50 partnerů je sdružit evropské výrobní subjekty do inovačních ekosystémů s cílem podpořit udržitelnou a konkurenceschopnou výrobu.

8. ŠÍŘENÍ A VYUŽÍVÁNÍ VÝSLEDKŮ A KOMUNIKACE

Komise spustila nový portál v oblasti **financování společností a možností nabídkových řízení**⁶². Toto je nyní jediné kontaktní místo pro vyhledávání a správu grantů a veřejných zakázek EU; do začátku příštího víceletého období v roce 2021 bude zahrnovat všechny centrálně řízené programy.

Přehled programu Horizont 2020⁶³ byl provozován s úspěchem a nabídl nové výkonné analytické funkce, které budou podávat informace o podávání zpráv v programu, analýze dopadů a zpětné vazbě pro tvorbu politik.

Webové stránky CORDIS⁶⁴ byly přepracovány tak, aby se zlepšila uživatelská zkušenost a aby posílily své poslání jakožto primární veřejné služby Evropské komise šířit informace o výsledcích všech výzkumných projektů financovaných EU, a to prostřednictvím transparentního a otevřeného úložiště údajů o projektech EU od prvního rámcového programu až po program Horizont 2020 a mnohojazyčných článků a publikací, což pomáhá podporovat využívání a inovace.

V návaznosti na úspěch systémů otevřeného přístupu a otevřených údajů přispěla Komise k závěrečné zprávě „*Turning FAIR into reality*“ (*Akční plán pro vyhledatelné, přístupné, interoperabilní a opakovaně použitelné údaje*)⁶⁵ své skupiny expertů o vyhledatelných, přístupných, interoperabilních a opakovaně použitelných údajích, která rovněž obsahuje akční plán pro využití potenciálu výzkumu a inovací založených na údajích.

Od ledna 2019 zajišťuje doložka o otevřeném přístupu **vzorové grantové dohody** programu Horizont 2020 plný přístup k 54 635 vědeckým publikacím vytvořeným v rámci aktuálně probíhajících projektů programu Horizont 2020.

9. VÝHLED

V roce 2019 budou pokračovat interinstitucionální jednání ohledně programu **Horizont Evropa**. Bude-li možné dosáhnout politické dohody s Evropským parlamentem a Radou o podstatných prvcích legislativního balíčku, bude také možné začít společně koncipovat programové činnosti a začít je včas provádět. Tím bude zajištěna kontinuita podpory EU a efektivní směřování založené na probíhajícím dialogu se všemi zúčastněnými stranami.

Podstatné úsilí bude věnováno formulaci **celkové politiky EU** s cílem více a lépe prosazovat výzkum a inovace v Evropě, které podporují udržitelný rozvoj a plní strategické cíle EU, zejména koncepcí zastřešující strategie a rámce pro investování zdrojů EU, řízení reforem a zlepšení podmínek právního rámce.

⁶² <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>.

⁶³ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/horizon-dashboard>.

⁶⁴ <https://cordis.europa.eu>.

⁶⁵ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/turning_fair_into_reality_1.pdf.